

AVRUPA İNSAN HAKLARI MAHKEMESİ

İKİNCİ DAİRE

ASLAN VE ÖZSOY - TÜRKİYE DAVASI

(Başvuru no: 35973/02 ve 5317/02)

KARAR

STRAZBURG

30 Ocak 2007

İşbu karar AİHS'nin 44/2. maddesinde belirtilen koşullar çerçevesinde kesinleşecektir. Şekli düzeltmelere tabi olabilir.

USUL

Türkiye Cumhuriyeti Devleti aleyhine açılan 35973/02 ve 5317/02 no'lu davanın nedeni, T.C. vatandaşları Refik Aslan ile Ali Fuat Özsoy'un (başvuranlar), Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'ne, 6 Ağustos 2002 ve 19 Ekim 2001 tarihlerinde, Temel İnsan Hakları ve Özgürlüklerini güvence altına alan Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin ("AİHS") 34. maddesi uyarınca yapmış oldukları iki adet başvuru.

Başvuranlar, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM) önünde Hatay Barosu avukatlarından L. Fıncıoğulları tarafından temsil edilmektedir.

OLAYLAR

I. DAVANIN KOŞULLARI

Başvuranlar, sırasıyla 1965 ve 1936 doğumludur ve Hatay'da ikamet etmektedir.

Başvuranlar, değişik tarihlerde, Hatay sahili yakınlarında arsa (sırasıyla 1879 ve 1878 numaralı) satın almışlardır. Birinci başvuran, bu arsa üzerinde bir düğün salonu açmıştır. İkinci başvuran ise kafeterya ve pansiyon işletmeye başlamıştır.

1995 yılında, Samandağ Belediyesi, Maliye Bakanlığı adına, Samandağ İlk Derece Mahkemesi'nden başvuranların arsalarının deniz kıyısında yer alıp almadığını belirlemesini talep etmiştir. Bir jeomorfolog, bir harita mühendisi ve bir ziraat mühendisinden oluşan ve mahkeme tarafından görevlendirilen bir grup uzman, başvuranların arsalarını incelemiş ve arsaların kıyı şeridinde yer aldığı sonucuna varmıştır.

Maliye Bakanlığı, bilirkişi raporunun sonuçlarının ardından, Samandağ İlk Derece Mahkemesi'ne, başvuranların sahip olduğu arsaların kıyı şeridinde yer almaları nedeniyle, başvuranların tapularının iptalini isteyen iki ayrı dava açmıştır.

Sırasıyla 24 Aralık 1999 ve 30 Aralık 1999 tarihlerinde, Samandağ İlk Derece Mahkemesi, ek bilirkişi raporlarını edindikten sonra, Maliye Bakanlığı'nın talebini onaylamış ve başvuranlara ait arsa tapularının iptaline karar vermiştir. Mahkeme, vermiş olduğu kararlarda, iç hukuk uyarınca, kıyı şeridinin özel mülkiyete tabi tutulamayacağını ve bu nedenle, başvuranların *iyi niyetle* hareket ettikleri ve bu alan üzerine bina inşa ettikleri iddiasına dayanamayacakları sonucuna varmıştır. Yargıtay, sırasıyla 3 Ekim 2000 ve 10 Temmuz 2001 tarihlerinde başvuranların yapmış olduğu itirazları reddetmiştir.

Başvuranlar, değişik tarihlerde, mülkiyet hakkının uluslararası sözleşmelerde, anayasada ve iç hukukta güvence altına alındığını, ancak yerel mahkemelerin doğru bir inceleme yapmadan kendilerini mülkiyet hakkından mahrum bıraktıklarını ifade ederek, Yargıtay'dan kararın düzeltilmesini talep etmiştir. Yargıtay, sırasıyla 19 Nisan 2001 ve 17 Ocak 2002 tarihlerinde, başvuranların talebini reddetmiştir. Bu kararlar, sırasıyla 24 Mayıs 2001 ve 18 Şubat 2002 tarihlerinde başvuranlara bildirilmiştir.

HUKUK

AİHM, iki başvurunun benzerliğini göz önüne alarak, başvuruları birleştirmeyi uygun görür.

I. 1 NO.LU PROTOKOL'UN 1. MADDESİNİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI

Başvuranlar, makamların tazminat ödemeksizin kendilerini mülkiyet hakkından mahrum bıraktıkları konusunda şikayetçi olmuştur.

AİHM, bu şikayetin 1 No.lu Protokol'ün 1. Maddesi'nin kapsamına girdiği görüşündedir.

A. Kabuledilebilirliğe ilişkin

Hükümet, ilk olarak, başvuranların iç hukukta yer alan idari ve medeni hukuk yollarından gerektiği şekilde yararlanmamış olmaları nedeniyle, AİHS'nin 35/1 maddesinin gerektirdiği şekilde iç hukuk yollarını tüketmediklerini ileri sürmüştür. Hükümet, ayrıca, başvuranların yerel mahkemeler huzurunda şikayetlerinin esasına değinmediklerini iddia etmiştir. Hükümet, ikinci olarak, AİHS'nin 35/1 maddesinde öngörülen altı ay kuralına uyulmadığı gerekçesiyle AİHM'den birinci başvuruyu reddetmesini talep etmiştir. Hükümet, tapu kaydının iptaline ilişkin davanın başlamasından sonraki altı ay içerisinde birinci başvuranın AİHM'ye başvurmuş olması gerektiğini iddia etmiştir.

Başvuranlar, iddialarında ısrar etmiştir.

Hükümet'in itirazlarının ilk bölümüyle ilgili olarak, AİHM, ilk olarak başvuranların yerel mahkemeler huzurunda şikayetlerinin esasını dile getirdiklerini belirtmektedir. AİHM ayrıca, önceki davalarda Hükümet'in benzer itirazlarını inceleyip reddettiğini hatırlatmaktadır (bkz. *Doğrusöz ve Aslan*, yukarıda kaydedilen, § 22). AİHM, bu davalarda, yukarıda bahsedilen başvuruya ilişkin saptamalarından ayrılmasını gerektirecek hiçbir özel koşul görmemektedir. Bu nedenle, AİHM, Hükümet'in bu başlık altında yapmış olduğu itirazları reddeder.

AİHM, birinci başvuranın altı ay kuralına uyup uymadığı konusıyla ilgili olarak, yerel mahkemelerin 17 Ocak 2002 tarihinde nihai karar aldıklarını ve bu kararın 18 Şubat 2002 tarihinde başvurana bildirildiğini göz önünde bulundurarak, başvuranın 6 Ağustos 2002 tarihinde davayı AİHM'ye sunarak AİHS'nin 35/1 Maddesi'nde öngörülen koşulu yerine getirdiğini belirtmektedir.

Dolayısıyla, AİHM, Hükümet'in altı ay kuralına ilişkin ön itirazını reddeder. AİHM, başvurularda kabuledilemezlik unsuru bulunmadığını kaydeder. Bu nedenle başvurular kabuledilebilir niteliktedir.

B. Esasa ilişkin

Hükümet, özellikle, Anayasa'ya göre sahillerin Devlet'e ait olduğunu ve kesinlikle özel mülkiyet olarak edinilemeyeceklerini ileri sürmüştür. Hükümet, Devlet'e ait sahil bölgesinde bulunan bir arazinin özel mülkiyete tabi tutulamayacağını başvuranların biliyor olması gerektiğini iddia etmiştir. Bu nedenle, tapunun başvuranların adına kaydedilmesi,

Anayasa'ya ve söz konusu zamanda yürürlükte olan yasalara aykırı bir durum oluşturmuş ve bu yasadışı işlem Samandağ İlk Derece Mahkemesi tarafından düzeltilmiştir.

Başvuranlar, iddialarında ısrar etmiştir.

AİHM, daha önce benzer davalar incelemiş ve iyi niyetle edinilmiş, ancak tazminat ödenmeden Hazine'ye iade edilmiş olan tapuların iptaliyle ilgili olarak, 1 No.lu Protokol'ün 1. Maddesi'nin ihlal edildiğini saptamıştır (bkz. Doğrusöz ve Aslan, yukarıda kaydedilen, §§ 26-32; ve N.A. ve Diğerleri / Türkiye, no. 37451/97, §§ 36-43, ECHR 2005-...). AİHM, bu davalarda, varmış olduğu sonuçtan ayrılması için hiçbir gerekçe görmemektedir.

Buna göre, AİHM, 1 No.lu Protokol'ün 1. Maddesi'nin ihlal edildiğine karar vermiştir.

II. AİHS'NİN 41. MADDESİNİN UYGULANMASI

AİHS'nin 41. maddesine göre "Mahkeme işbu Sözleşme ve Protokollerinin ihlal edildiğine karar verirse ve ilgili Yüksek Sözleşmeci Tarafın iç hukuku bu ihlali ancak kısmen telafi edebiliyorsa, AİHS, gerektiği takdirde, hakkaniyete uygun surette, zarar gören tarafın adil tatminine hükmeder."

A. Tazminat

Başvuranlar, mülklerinin değeri ile tapularının iptali nedeniyle uğradıkları kar kaybı için toplamda 124,404 Euro ve 167,765 Euro talep etmişlerdir. Mülklerinin değerine ilişkin talepleri, başvuranların isteği üzerine sırasıyla 29 Ağustos 2006 ve 8 Eylül 2006 tarihlerinde hazırlanmış olan ve Samandağ İlk Derece Mahkemesi'ne sunulan bilirkişi raporlarına dayanmaktadır. Bu raporlara göre, birinci başvuranın arsasının değeri, üzerine inşa edilen binalarla birlikte 109,404 Euro'dur. Binalarla birlikte ikinci başvuranın arsası ise, 152,755 Euro değerindedir. Ayrıca, başvuranların her biri, manevi tazminat olarak 15,000 Euro talep etmişlerdir.

Hükümet, bu miktarlara itiraz etmiştir.

AİHM, başvuranların kar kaybıyla ilgili taleplerini, çok yüksek bir fiyat istedikleri gerekçesiyle reddetmiştir. AİHM, ayrıca, tespit edilen ihlalin temelinde mülke el konmasının yasaya aykırılığından ziyade tazminat ödenmemiş olması yatıyorsa, tazminatın mülkün tam değerini yansıtmamasına gerek olmadığını hatırlatmaktadır (bkz. *I.R.S. ve Diğerleri / Türkiye* (adil tazmin), no. 26338/95, §§ 23-24, 31 Mayıs 2005). Bu nedenle, AİHM, başvuranların tazminat beklentilerini karşılayabilecek bir miktar belirlemeyi uygun görmektedir (bkz. *Scordino / İtalya* (no. 1) [GC], no. 36813/97, §§ 254-259, ECHR 2006-...; *Stornaiuolo / İtalya*, no. 52980/99, §§ 82-91, 8 Ağustos 2006; ve *Doğrusöz ve Aslan*, yukarıda kaydedilen, § 36).

AİHM, yukarıdaki unsurları göz önüne alarak, maddi tazminat olarak, birinci başvuran Refik Aslan'a 60,000 Euro, ikinci başvuran Ali Fuat Özsoy'a ise 90,000 Euro ödenmesine karar verir.

AİHM, başvuranların manevi tazminat talepleriyle ilgili olarak, bu dava koşullarında, tespit edilen ihlalin yeterli adil tatmin oluşturduğunu belirtmektedir (bkz. Doğrusöz ve Aslan, yukarıda kaydedilen, § 38).

B. Yargılama masraf ve giderleri

Başvuranlar ayrıca, yerel mahkemeler ile AİHM önünde yapmış oldukları yargılama masraf ve giderleri için, toplamda, sırasıyla 7,580 Euro ve 5,085 Euro talebinde bulunmuşlardır. Başvuranlar, taleplerini desteklemek üzere makbuz gibi belgeler sunmuşlardır.

Hükümet, bu miktarlara itiraz etmiştir.

AİHM, elindeki verilere ve hakkaniyete uygun temellere dayanarak, masrafların tamamı için başvuranlara ortaklaşa 5,000 Euro ödenmesine karar verir.

C. Gecikme Faizi

AİHM, Avrupa Merkez Bankası'nın marjinal kredi kolaylıklarına uyguladığı faiz oranına üç puanlık bir artışın ekleneceğini belirtmektedir.

BU GEREKÇELERE DAYANARAK AİHM, OYBİRLİĞİ İLE

1. Başvuruların *birleştirilmesine*;
2. Başvuruların *kabuledilebilir olduğuna*;
3. 1 No.lu Protokol'ün 1. Maddesi'nin *ihlal edildiğine*;
4. Tespit edilen ihlalin başvuranların gördüğü manevi zarar için kendi başına yeterli *adil tatmin oluşturduğuna*;
5. (a) AİHS'nin 44. maddesinin 2. paragrafı gereğince kararın kesinleştiği tarihten itibaren üç ay içinde, ödeme tarihindeki döviz kuru üzerinden Yeni Türk Lirası'na çevrilmek üzere ve her türlü vergi ve kesintiden muaf tutularak Savunmacı Hükümet tarafından maddi tazminat olarak Refik Aslan'a 60,000 Euro (altmış bin Euro), Ali Fuat Özsoy'a 90,000 Euro (doksan bin Euro), yargılama masraf ve giderleri için ortaklaşa 5,000 Euro (beş bin Euro) *ödenmesine*;
- (b) Yukarıda belirtilen üç aylık sürenin sona erdiği tarihten itibaren ödemenin yapılmasına kadar, Avrupa Merkez Bankası'nın o dönem için geçerli olan marjinal kredi kolaylığı oranının üç puan fazlasına eşit oranda basit faiz uygulanmasına;
6. Başvuranların adil tatmin talebinin geri kalan kısmının *reddine karar vermiştir*.

İşbu karar İngilizce olarak hazırlanmış ve AİHM İçtüzüğü'nün 77/2. ve 3. maddeleri gereğince 30 Ocak 2007 tarihinde yazılı olarak bildirilmiştir.

S. DOLLÉ
Bölüm Sekreteri

J.-P. COSTA
Başkan